

Sygn. akt IC 2084/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Grażyna Ucińska

Protokolant: Dorota Malinowska

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2017 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa **W. W.**

przeciwko **M. W.**

o zapłatę

I. powództwo oddala;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 2084/16

UZASADNIENIE

Powód W. W. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. W. kwoty 119.000 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 85.000 zł od dnia 25 kwietnia 2004 roku, od kwoty 25.000 zł od dnia 2 kwietnia 2004 roku, od kwoty 9.000 zł od dnia 10 kwietnia 2004 roku - do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż strony pozostawały w związku małżeńskim, przy czym ich stosunki majątkowe oparte były na ustanawiającej rozdzielną majątkową małżeńską umowie majątkowej. Na konto pozwanej w dniach 22 marca 2004 roku, 29 marca 2004 roku i 7 kwietnia 2004 roku przelał kwoty odpowiednio w wysokości 85.000 zł, 25.000 zł i 9.000 zł, które miały być przechowywane na lokatach i wykorzystane w przyszłości na jego emeryturę. Orzeczenie rozwodu między stronami w dniu 29 października 2015 roku spowodowało, iż powód domaga się zwrotu tychże środków od pozwanej, zwłaszcza gdy w jednym z pism w trakcie sprawy rozwodowej powziął wiadomość, że pozwana rzekomo zwróciła mu te pieniądze, co nigdy nie miało miejsca.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Potwierdziła ona dokonanie przez powoda przelewu na jej rachunek bankowy wskazanych kwot, zaprzeczyła jednak by środki te miały być przechowywane na lokatach z przeznaczeniem na emeryturę powoda. Wskazała, iż w tym czasie powód współpracował ze swoim znajomym K. K., który zajmował się handlem samochodami używanymi sprowadzanymi z Niemiec i jemu to przekazał pieniądze przelane na rachunek pozwanej. Pozwana wypłaciła pieniądze z banku i przekazała powodowi. K. K. oszukał powoda, jak również wiele innych osób, co wykazało toczące się wobec niego postępowanie karne, gdzie powód występował jako oskarżyciel posiłkowy. Przed Sądem Okręgowym w Świdnicy w sprawie I Nc 47/07 powód wystąpił przeciwko K. K. o zwrot przekazanych mu pieniędzy. Szantażował też pozwaną, gdy małżeństwo stron było w rozkładzie, że oskarży ją o kradzież przekazanych na jej rachunek pieniędzy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony w dniu 18 sierpnia 2001 roku zawarły związek małżeński. W dniu 16 stycznia 2003 roku w Kancelarii Notarialnej w Ś. przed notariuszem R. B. umową majątkową małżeńską małżonkowie wyłączyli ustawową wspólność majątkową. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 29 października 2015r. małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód z winy (...).

dowód :

- odpis wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 29 października 2015r., sygn. akt IC 301/15, k. 2,
- wypis z aktu notarialnego z dnia 16 stycznia 2003 roku, k. 3 – 4,
- przesłuchanie stron, k. 56 - 58 i e-protokół,

Powód posiadał konto internetowe w (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. W dniu 22 marca 2004 roku przelał na konto pozwanej kwotę 85.000 zł, 29 marca 2004 roku kwotę 25.000 zł i 7 kwietnia 2004 roku kwotę 9.000 zł.

dowód :

- wyciąg z konta powoda (...) Bank S.A. z siedzibą w W. z dnia 7 lutego 2004r., 1 marca 2004r., 29 marca 2004r., 7 kwietnia 2004r., k. 7 – 8v.,
- przesłuchanie stron, k. 56 - 58 i e-protokół,

W tym okresie powód współpracował ze swoim znajomym K. K. zajmującym się handlem samochodami używanymi głównie sprowadzanymi z Niemiec. Ze współpracą tą wiązał duże oczekiwania finansowe, w związku z powyższym przekazywał K. K. środki finansowe na sprowadzanie tychże samochodów z Niemiec celem dalszej odsprzedaży i uzyskiwania określonych zysków.

dowód :

- zeznania świadków M. D., k. 36 – 37 i e-protokół,
- zeznania świadka B. M., k. 37 – 38 i e-protokół,
- przesłuchanie stron, k. 56 – 58 i e-protokół,
- akta Sądu Rejonowego w Świdnicy sygn. akt II K 822/10, w tym w szczególności : tom I k. 1-7, tom III k. 412 – 413, tom X k. 1871 – 1872, tom XV k. 2802 – 2804, 2832-2833, 2856-2868, 2884-2885, tom XVIII k. 3549-3550, tom XX k. 3807-3808, 3816-3817, k. 74 – 111,

W tym okresie powód udał się wraz z pozwaną do Banku (...)w Ś., by ta wypłaciła mu przelane na jej konto pieniądze. Pozwana pieniądze w kwocie 119.000 zł w całości wypłaciła i przekazała pozwanemu.

dowód :

- wydruk karty analitycznej rachunku pozwanej Banku (...)w Ś. za okres od 14 stycznia 2004r. do 31 grudnia 2004r., k. 48 – 50,
- zeznania świadków M. D., k. 36 – 37 i e-protokół,
- zeznania świadka B. M., k. 37 – 38 i e-protokół,
- przesłuchanie pozwanej, k. 57 – 58 i e-protokół,

Bank Spółdzielczy w Ś. w piśmie z dnia 9 lutego 2017 roku poinformował pozwaną, iż z uwagi na okres przechowywania ksiąg rachunkowych oraz innych dowodów księgowych i dokumentów wynoszący co najmniej 5 lat – zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku, nie dysponuje historią rachunku bankowego pozwanej za okres po 2004 roku.

dowód :

- pismo Banku (...) w Ś. z dnia 9 lutego 2017r., k. 46,

W toczącym się postępowaniu karnym w sprawie II K 822/10 Sądu Rejonowego w Świdnicy powód jako pokrzywdzony słuchany w charakterze świadka zeznał, iż w okresie od 23 marca 2004 roku do września 2004 roku przekazał K. K. kwotę 155.000 zł. I tak : w marcu 2004 roku przekazał mu kwotę 35.000 zł na poczet zakupu samochodu marki A. (...), w dniu 23 marca 2004 roku pożyczył mu również kwotę 50.000 zł. W maju 2004 roku pożyczył mu kwotę 10.000 zł na zakup samochodów V. (...), V.. K. K. wystawił mu weksel prosty w czerwcu 2004 roku na kwotę 155.000 zł jako potwierdzenie istniejącego zadłużenia.

Występując w charakterze oskarżyciela posiłkowego i słuchany w charakterze świadka w w/w sprawie karnej powód zeznał, iż na sprowadzane przez K. K. auta miał wyłożyć 85.000 zł i 23 marca 2004 roku dał mu te pieniądze. Miały to być auta : A., B. i P.. Zeznał również, iż przekazał pod koniec kwietnia 2004r. na zakup samochodu V. i V. (...) kwotę 10.000 zł. Wskazał, iż do końca kwietnia 2004 roku wyłożył łącznie 120.000 zł.

dowód :

- protokół przesłuchania powoda do sprawy karnej IIK 822/10 Sądu Rejonowego w Świdnicy w charakterze świadka, k. 79 – 107,

Toczące się postępowanie karne wobec K. K. wykazało, iż oszukał on wiele osób, w tym również powoda, który pieniędzy tych nigdy nie odzyskał. Przed Sądem Okręgowym w Świdnicy toczyła się sprawa w postępowaniu nakazowym z powództwa powoda przeciwko K. K. o zasądzenie kwoty 155.000 zł (roszczenie z weksla).

Nakazem zapłaty z dnia 4 stycznia 2008 roku Sąd Okręgowy w Świdnicy uwzględnił roszczenie pozwu w całości.

dowód :

- nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Świdnicy – sygn.. akt I Nc 47/07 – w załączeniu,

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności należało ustalić podstawę prawną roszczeń powoda, zgodnie bowiem z zasadą da mihi factum dabo tibi ius, Sąd jest zobowiązany do prawidłowej wykładni i zastosowania prawa materialnego, powód bowiem nie wskazał podstawy prawnej swych roszczeń. W takiej sytuacji konieczne jest poszukiwanie takiej podstawy, co wymaga każdorazowo uwzględnienia konkretnych okoliczności sprawy oraz specyfiki wynikającej ze splotu stosunków osobisto – majątkowych, ukształtowanych w ramach danego związku. Wszystkie rozliczenia na gruncie prawa cywilnego powinny być bowiem dokonywane na podstawie przepisów odpowiednich do treści stosunków ukształtowanych w relacjach między określonymi podmiotami (rozdzielność majątkowa istniejąca między małżonkami). Jedną z instytucji prawa cywilnego, która może zostać wykorzystana w niniejszym sporze, jest bezpodstawne wzbogacenie. Kluczową jest przy tym ocena materiału dowodowego zaprezentowanego przez strony i związany z tą oceną rozkład ciężaru dowodowego w sprawie (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.).

Wskazać przy tym należy, że obowiązek udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Niewątpliwie pierwszoplanowo

należą do nich - w sprawach o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia - sama zasada oraz wysokość roszczenia. Podkreślić należy, iż reguły rozkładu ciężaru dowodu, mają fundamentalne znaczenie dla dokonania prawidłowej oceny wykonania przez każdą ze stron obowiązku dowodzenia w zakresie przesłanek uzasadniających roszczenie lub zwalniających stronę pozwaną od konieczności jego spełnienia. Obowiązkiem Sądu jest ustalenie, czy strona inicjująca proces wykazała okoliczności faktyczne, których zaistnienie determinuje możliwość jego skutecznego wpisania (subsumcji) w odpowiednią podstawę prawną oraz czy strona pozwana udowodniła podstawy faktyczne przyjętej linii obrony czy też nie.

Należy mieć przede wszystkim na uwadze to, iż strony obowiązywał ustrój rozdzielności majątkowej, jako ustrój umowny, który polega na tym, że małżonkowie nie mają majątku wspólnego, a każde z nich ma swój majątek osobisty, którym zarządza samodzielnie, tj. bez udziału drugiego małżonka.

Mając powyższe na uwadze, w tym szczególnie spoczywający na powodzie - jako inicjatorze procesu - fundamentalny ciężar dowodu, tj. obowiązek wykazania okoliczności, z których strona wywodzi skutki prawne, należy podnieść, iż powód obowiązkowi temu nie sprostał. Zgromadzone dowody w ocenie Sądu i stanowisko powoda prezentowane w toku procesu wskazywały, że w istocie środki pieniężne, których zwrotu powód dochodzi, zostały przelane na konto pozwanej. Jednakże z uwagi na posiadane konto internetowe i brak możliwości wypłaty gotówki w ściśle określonym czasie, do których to wypłat zobowiązywał się wobec współnika K. K., z którym współpracował w owym czasie w zakresie handlu samochodami, w ocenie Sądu czysto ze względów technicznych dokonywał operacji finansowych związanych z przelewem gotówki na konto pozwanej, by mogła ona dokonać wypłaty w oddziale banku w Ś.. Tezie powoda, że wpłacał on wyżej wskazane środki na konto pozwanej, by zapewnić sobie w przyszłości zabezpieczenie emerytalne, przeczą zeznania słuchanych w sprawie świadków, a to M. D. – ojca pozwanej i B. M., którym to zeznaniom Sąd dał w pełni wiarę jako spójnym i logicznym, a także uzupełniającym z przesłuchaniem pozwanej, która twierdziła, że pieniądze w całości wypłaciła mężowi w ramach prowadzonych przez niego interesów, a częściowym potwierdzeniem jej zeznań jest wyciąg z konta bankowego wskazującego, że w możliwym do wykazania okresie wypłaciła ona tuż po wpłacie wykonanej przez powoda, tj. 7 kwietnia 2004 roku kwoty 9.000 zł tą samą kwotą w tymże dniu. Tego rodzaju transakcja uwiarygadnia w sposób niewątpliwy wersję pozwanej, że wpłaty dokonywane przez jej męża były operacją czysto techniczną związaną z szybkim obrotem gotówki. Stąd też zeznania powoda w charakterze strony nie mogą posiadać waloru obiektywnego i wiarygodnego. Przeczą również temu jego zeznania zarówno w charakterze świadka jak i oskarżyciela posiłkowego w sprawie karnej II K 822/10, w których przyznał, iż w wyżej wskazanym okresie przekazywał K. K. środki pieniężne w kwotach odpowiednich do wysokości ich wpłat dokonywanych na konto pozwanej. A zatem jego zeznania w ocenie Sądu są całkowicie niewiarygodne. Zważyć przy tym należy, że powód nie miał żadnego interesu w sensie ekonomicznym, by przekazywane na konto pozwanej środki pieniężne były w tym samym dniu wypłacane, co przeczy teorii przeznaczenia ich jako lokaty na przyszłą emeryturę (dotyczy np. przelewu kwoty 9.000 zł w dacie 7 kwietnia 2004 roku i jej wypłaty w tymże dniu).

Nie bez znaczenia dla całokształtu okoliczności wyżej wskazanych i ocen w tym zakresie miały relacje małżonków, które obfitowały w liczne konflikty i nieporozumienia, głównie na tle finansowym, co w ocenie Sądu pozbawia argumentację powoda racji słusznościowych. Na powyższe wskazują nie tylko zeznania pozwanej ale także świadków : M. D. i B. M., którym to zeznaniom Sąd dał w pełni wiarę. Również z akt I Nc 47/07 Sądu Okręgowego w Świdnicy wynika, iż powód znajdował się w posiadaniu weksla wystawionego przez K. K. na kwotę 155.000 zł w dacie 15 czerwca 2004 roku, której to kwoty dochodził w postępowaniu nakazowym, a roszczenie to zostało przez Sąd Okręgowy w Świdnicy w pełni uwzględnione. Powód w tym postępowaniu wystąpił o zwrot przekazanych K. K. pieniędzy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy uznać należy, że

powód nie wykazał zasadności swojego żądania.

Zgodnie bowiem z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W świetle przytoczonego przepisu przesłankami powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia są: osiągnięcie

korzyści majątkowej (która może polegać na uzyskaniu rzeczy lub prawa, zaoszczędzeniu niezbędnych wydatków, nieodpłatnym skorzystaniu z cudzej rzeczy lub usług lub zmniejszeniu pasywów), bez ważnej podstawy prawnej (w postaci czynności prawnej, przepisu ustawy, orzeczenia sądu lub aktu administracyjnego) kosztem majątku zubożonego (w wyniku czego następuje zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów majątku zubożonego).

W orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest pogląd, że zobowiązanie z bezpodstawnego wzbogacenia może powstać na skutek różnych zdarzeń, zależnych lub niezależnych od woli człowieka, w wyniku działania wzbogaconego, ale również wbrew jego woli, z jego dobrą lub złą wiarą. Mogą być również następstwem działań zubożonego, osób trzecich, a nawet sił przyrody (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20.12.2006 r., IV CSK 272/06, niepublikowany, z dnia 9 stycznia 2002 r., V CKN 641/00, niepublikowany, z dnia 6 grudnia 2005 r., I CK 220/05, niepublikowany).

Niekwestionowane jest także stanowisko, że roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest wyłączone, jeżeli przepisy szczególne regulują w szczególny sposób zwrot nakładów, sposób rozliczeń czy zwrot określonych należności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia z dnia 11 maja 1972 r., III CZP 22/72, OSNC 1972/12/213, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1980 r, II CR 394/80, OSNC 1981/7/134, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2004r, IV CK 362/02, niepublikowany) lub istnieje ustawowo sprecyzowane roszczenie o wykonanie zobowiązania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.01.2007r., IV CSK 221/06, niepublikowany).

W doktrynie wskazuje się, że bezpodstawne wzbogacenie powoduje, że majątek wzbogaconego powiększa się o coś, o co nie powinien się powiększyć, albo nie pomniejsza się o coś, o co powinien się pomniejszyć. W orzecznictwie podniesiono, że konieczną przesłanką roszczenia opartego na przepisie art. 405 k.c. jest istnienie współzależności pomiędzy powstaniem korzyści w majątku wzbogaconego a uszczerbkiem w majątku zubożonego. Ta współzależność polega przede wszystkim na tym, że zarówno korzyść, jak i uszczerbek są wynikiem jednego zdarzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1968 r., I CR 448/68, niepublikowany, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., V CSK 289/06, niepublikowany). Bezpodstawne wzbogacenie występuje, gdy skutkiem określonego zdarzenia jest wzbogacenie jednej osoby kosztem innej, czyli gdy zachodzi wzajemna zależność pomiędzy uzyskaniem korzyści majątkowej przez wzbogaconego a uszczerbkiem majątkowym doznany przez zubożonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., II CK 89/03, niepublikowany).

Obowiązkiem powoda było zatem w okolicznościach niniejszej sprawy zgodnie z art. 405 k.c. wykazanie wzbogacenia pozwanej, powstania zubożenia po jego stronie oraz istnienie związku pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem i braku podstawy prawnej dla wzbogacenia. Okolicznościom tym powód w ocenie Sądu nie sprostał, co skutkowało oddaleniem powództwa.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015, poz. 1080 ze zm.), pozwana bowiem poniosła koszty w kwocie 5.400 zł (koszty zastępstwa procesowego), które to koszty zasądzono od powoda na jej rzecz w punkcie II wyroku.